

MISTERIS DEL MAR.

DRAMA

EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

D. JOSEP VANCELLS Y MARQUÉS.

BARCELONA.

Establiment tipografich de la Viuda y Fills de Gaspar.

1867.

7

MISTERIS DEL MAR.

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS, ORIGINAL

de

D. JOSEP VANCELLS Y MARQUÉS.

BARCELONA.

Imprenta de la viuda é hijos de Gaspar.

1867.

Lo present drama fòu aprobat baix lo títol de VINT ANYS DESPRÉS ; de aqueixa variació se ha donat coneixement al Sr. Governador de la provincia.

La propietat de aquest drama pertany á son autor y ningú sens son permís podrà representar-lo, traduhirlo ni alterar son títol, açullintse, pera fer valer sos drets, á la lley vigent de teatros.

Examinado este drama no hallo inconveniente en que su representacion se autorice.

Madrid 6 de Octubre de 1866.

El censor de teatros,
NARCISO S. SERRA.

AL DISTINGIT ACTOR Y DIRECTOR
DON GERVASI ROCA.

Mòlt haveu fét per las lletres catalanas ; ab vostre saber, l'art dramátich de ma terra creix sá ; no l' abandonau que, pót sér, sens' vostre talent y l' amor que li teniu, perderia part d'eixa forsa y bellesa ab que ara creix. Amant só de tot lo catalá ; enemich do aquells catalans renegats que 's desdenyan de parlar la llengua de sos pares ; adorador , dels qui, com vos, se afanyan per realarla. En testimoni de lo que dich, vos dedico ma segona producció dramática y vos ofereix sa amistat vostre amich,

Joseph Vancells y Marqués.

REPARTIMENT.

<i>Personatjes.</i>	<i>Actors.</i>
Ventura.	D. ^a Mariquita Mañez.
Roseta.	» Balbina Pi.
Dida.	» Cayetana Vidal.
Timoné.	D. Gervasio Roca.
Balsant.	» Antonio Tutau.
Julio.	» Hermenegildo Goula
Peret.	» José G. Tomás.
Ramon.	» Jaime Virgili.
Anton.	» José Guardia.
Francesch.	» Jaime Molgosa.
Tortosí.	» José Isern.
Doctó.	» Parelló.

La escena passa en lo Masnou en lo any 1860,
y en lo mes de abril.

ACTE PRIMER.

Representa lo teatro una sala á pla terreno de una casa regularmente amoblada. Los muebles consisten en un ganapé, dos calaixeras, un bañador de dona, cuadros representant barcos, etc.—Porta 'l foro, dos á l' esquerra del espectador una finestra á primer terme á la dreta, que don' al mar y una porta. Es á entrada de fosch, al últim del acte ho será del tot.

ESCENA PRIMERA.

• SENYÓ ANTON y ROSETA.

(Roseta estará fent una camisa prop un batllador. Anton, son pare, sentat en lo ganapé.)

Ros. ¡ Tres correus fá que 'l Ramon *(Ab tristesa.)*
no se ha recordat de mi !
¡ Quant ingrats los homes son !
¡ Si éll sabés lo mèu pati !...
Si no es que está de arribada
son descuyt no té perdó.

- ANT Al mariné una bufada
lò fá virar de rodó.
Fas mòlt mal de pensá aixís,
ell t' estima d' alló mès
y quant ell no 't dóna avís
Roseta, ¡ qui sap hont es !
- ROS. Pare, per Dèu... *(Horrorisada.)*
- ANT. Tot pot sé
qui navega mòlt s' esposa.
- ROS. Calleu... *(Suplicant.)*
- ANT. *(Bueno)*, callaré. *(Pausa.)*
- ROS. ¡ La Ventura es ben ditxosa !
Ni un correu may ha passat
sens, tenir carta de 'n Pere.
- ANT. Jo crech que 'l pórtá enganyat...
Veig un que li va 'l derrere...
- ROS. No hu he reparat.
- ANT. Jo sí ;
y com es mòlt elegant
y 'l noy com á bon mari
dista mòlt de serho tant...
Pót sér...
- ROS. No penseu aixó
sense probas mòlt fundadas.
- ANT. Ell es mólt rich y 'l noy no
y 's vèu que mòltas vegadas
l' interés, la vanitat...
- ROS. ¿ Lo fill del senyó Balsant
voleu dir ?
- ANT. Endevinat.
- ROS. Si es un ximple. *(Despreciantlo.)*
- ANT. No hu es tant
y té mòlts... *(Fent ademans de cuartos.)*
- ROS. Cal la Ventura
fora mòlt desagrehida
si os des aqueixa amargura.
Vos, li salvareho la vida
y sempre bon amor de pare
li heu demostrat.
- ANT. Be, si...

¡ La pobre ! quedá sens' mare
y ab gust la vaig recollí.
¡ Desdixada ! En aquell dia
los piratas li robaren,
la fortuna que tenia
y á sa mare assassinaren.
¡ No tenen perdó de Dèu (Ab desptt.)
aquellas feras del mar.

Ros. La Ventureta, calleu. (Tocantlo del bras.)

ESCENA II.

DITS y VENTURA.

(Ventura entra pel foro, vestida de negre.)

ANT. Olal vens de visitar ? (Dissimulant.)

VEN. Si senyó.

ANT. Fas be, Ventura,
als malalts porta consol
que en aqueix món de amargura
guanya 'l cel, qui amayna 'l dol.
Roseta, tu no las fas
aqueixas obras de bé.

Ros. Me quedaria en detrás
lo de casa, y no convé.

VEN. Digas que may te ha agradat,
lo sér de cap confradía.

Ros. Lliga mòlt.

VEN. No es veritat ;
si 'm lligava no 'n seria.

Ros. No sé perquè dius aixó ;
mòlts cops t' he sentit á di
que, haveu de anar á sermó
á las juntas, á cumpli
ab l' iglesia un cop al mes,
tot sobint á confessá...

VEN. Roseta, tot aixó es (Interrumpintla.)
voluntari.

Ros. Pero 's fá.

- VEN. Digas que may te ha agradat
que jo 'n fos.
- ROS. No gaire, no.
Mira per fèr caritat (Sentenciosa.)
no falia may ocasió.
Ademés, sabs be, Ventura,
que hi ha 'l costum al Masnou
que tot seguit se murmura
de la promesa que 's mou
tan sobint de casa seva
sent á viatge 'l sèu promés.
- VEN. ¡Sospital! (Ap.)
- ROS. Y culpa teva (Recalcant las paraulas.)
fora si 'l noy ta deixés.
- ANT. Ventura, creume á 'n á mí,
de casa, no surtis massa,
perque diuen mòlt per' qui
que un dandi te dóna cassa.
- VEN. ¡A mí! y ab que 's pót fundá? (Confosa.)
- ANT. ¡Que 't diré jo!
- VEN. (Pera si espantada.) ¡Estich perduda!
(En eix moment se sent trucar en lo cansell)
- ANT. (A Roseta.) Noya trukan. Qui hi haurá?
- VEN. (Algun angel que 'm ajuda.) (Ap.)

ESCENA III.

DITS y lo SENYÓ BALSANT, al veurelo Ventura queda sorpresa.

- BAL. ¡Lo senyó Anton? (Entran, á Roseta.)
- ANT. Pót entrá.
- BAL. Dèu los guard'.
- ANT. Que se ofereix? (Ab cortesia.)
- BAL. Un moment, si 'm concedeix,
desitjo ab vosté parlá.
- ANT. Prou. Aneusen. (A las noyas.)
- ROS. (Tot anantsen,) (¡Lo Balsant!) (Estrenyantho.)
- VEN. (Id.) ¡Lo pare del Julio aquí! (Id.)
(S' en van Ventura y Roseta.)

ESCENA IV.

SENYÓ ANTON y BALSANT.

ANT. Ja estém sòls. Comensi á dí,
y assentemse mentres tant. *(Se assentan.)*

BAL. Jo só fill de aquí 'l Masnou,
com vosté sap.

ANT. Si senyó.

BAL. Só rich y só protectó
de mos compatricis.

ANT. Prou.

BAL. Lo cas es: y anem al grá,
que tot mari déu sér breu.
Me han fét un barco de creu
y 'm fá falta un capitá.
Lo sèu fill, es reputat
cem á bon mari, y voldria
que manés á lo Maria
que es lo nom que li he posat.

ANT. Es lo nou?

BAL. Un berganti
esbelt, veler y folrat
de coure, tan ben quillat
com pòt desitjá un mari.
Hi tindrà bon camarot,
bona vida y bona gent,
del sou n' estarà content,
estará content de tot.
A mes; si se pórtia be
li sabré recompensá
de altre modo.

ANT. Massa fá *(mólt content.)*
pel mèu fill.

BAL. Donchs li convé?

ANT. *(Ap.)* (Qu' es noble!) Senyó Balsant,
li dono gracias per mí
y per ell.

BAL. ¿Acepta?

- ANT. Si.
- BAL. (*Pera si*) (Lo projecte 'm va endevant.)
¿Ara vé? Ab quin barco va?
- ANT. Ab l' Hermesinda.
- BAL. Es vritat? (*Sorprés.*)
Lo Monjuieh lo ha senyalat
unas quantas horas há.
A Barcelona 'm trobava
y ho he vist.
(*Al sentir aixó lo Senyó Anton, se aixeca ple de alegria.*)
- ANT. ¡Pobre fill mèu!
(*Cridant.*) ¡Noyas! ¡noyas!

ESCENA V.

DITS, ROSETA y VENTURA.

- (*Surtan depressa, estranyadas de los crits del senyó Anton.*)
- VEN. y ROS. Que voleu?
- ANT. Lo vigia senyalava
la Hermesinda ja fá estona.
(*Al sentir aixó, Ventura demostra contrarietat, Roseta goig.*)
- BAL. Jo hu he vist, més he trobat
l' armadó y 'm ho ha confirmat.
- ANT. Donchs anem á Barcelona.
Dispensi....
(*Entra en la cambra per agafar lo sombrero y mudarse, Roseta també se 'n va.*)
- BAL. Está dispensat.
(*Ventura fá ademan de anarsen y Balsant la deté.*)

ESCENA VI.

BALSANT y VENTURA.

- BAL. Mon fill l' estima, jo hu sé.
- VEN. ¡A 'n á mí! (*sorpresa.*)

- BAL. Y desitjaré (Ab carinyo)
que també siga estimat.
VEN. Calli; parle baix per Dèu. (Ab por.)
BAL. Tu, l' estimas? Dígas.
VEN. Si.

ESCENA VII.

DITS y SENYÓ ANTON.

(Sortin mudat y diu á Ventura.)

- ANT. Ventura, no vols veni?
VEN. Si senyó. (Sèn entra al cuarto.)

ESCENA VIII.

BALSANT y SENYÓ ANTON.

- ANT. Es promès sèu (Ab goig.)
lo mèu fill.
BAL. Que diu? promès!
(Pera si.) (Be massa ho sé) Son germá
pensava que era.
ANT. No, ca...
BAL. La noya aqueixa que li es?
ANT. Es una meva afillada.
BAL. Parenta acás?
ANT. No senyó.
BAL. Senyó Anton, vosté es mòlt bo,
mòlt caritatiu.
ANT. Tontada...
Lo que he fét, per la Ventura,
tothom honrat ho feria;
Tot cor bo se enterniria
vexentla tan criatúra
lo jorn que la vaig trobá
en lo mitg del mar, aislada,
trista, sola, ensangrentada
y acabantse de ofegá.
BAL. ¡ Aixó es horrorós! (Fingint.)

y al mèu barco 'ms trasbordem.
(*Pausa, se aixuga una llàgrima.*)
Al cap de un moment lo mar
lo berganti se xuclava ;
tothom de bordo plorava
tots pels merts varem resar.

Un mes després, ja curada
la orfaneta ; aquí vivia ;
mos fills per germans tenia
y era de tots estimada.

BAL. Verdaderament fá horror
sentir contá aqueixa historia.
(*Ap.*) (Tant de bo que sa memòria
pogués es borrar del cor.

ESCENA IX.

DITS, VENTURA y ROSETA.

ROS. Pare, anem. ¡ Que os ha passat ?
(*Veyentlo plorar.*)

ANT. Res, Roseta, li contava
lo de Ventura y plorava.

BAL. Jo també casi he plorat.

ROS. Es tart. (*A son pare.*)

ANT. Anem ; vosté ve ? (*A Balsant.*)

BAL. No puch. Després nos veurem
y ab lo sèu fill parlarem.
Déu los guard'

ANT. Que ho passe be.
(*Quant lo senyó Balsant sia fora dirá ab goig.*)
Vòl fèr al noy capitá
dè un berganti que han barat.
Qui entra ? (*Se sent ruido per fora.*)

ESCENA X.

SENYÓ ANTON, ROSETA, VENTURA, PERET y TIMONÉ.

(Peret al entrar se precipita en los brassos de son pare.
Lo Timoné se queda á la porta portant de la má una
maleta.)

PER. ¡ Pare estimat ! (Lo abraça.)
Ventura, ¡ Rosa ! Com va ? (Las abraça.)

ANT. Tan prompte no 'ts creya aqui,
com que á buscarte viniam.

PER. Que ho sabian ?

ANT. Si ho sabiam.

Fá un ratet que ho han dit.

Si?

PER. Qui ha sigut ?

ANT. Un protectó
que sens' saberho tu tens.
¡ Un senyó dels opulents
de aqui 'l Masnou !

PER. ¡ Un senyó !

TIM. Ahont poso l' equipatge ?

PER. Porteulo al quarto. (Dientho á las noyas.)

ROS. (Al Timoné.) Veniu.

(Se 'n van Roseta, Ventura y Timoné.)

ESCENA XII.

SENYÓ ANTON y PERET.

PER. Eix home ab nosaltres viu
(Referintse á Timoné.)
fins que torne á empendre viatge.
Es lo milló timoné
que la marina ha tingut.

ANT. Ab l' Hermesinda ha vingut ?

PER. Si pare. Hi tinch tanta fé
quant correm un temporal,

que 'm sembla que anant ab ell
l' Hermesinda es un baixell
de tres ponts. ¡Té un acert tal
tenint la canya á la mál...
Y fins per las maniobras.
hi som nosaltres de sobras.

ANT. Dons te 'l deurás amportá
ara que pujas de grau.

PER. Com se enten?

ANT. T' ho esplicaré :
tens nou empleyu.

PER. Perque?

ANT. Ets capita. *(Ab preambol.)*

PER. Si que 'm plau.

Y qui es que 'm fá tal honor?

ANT. Lo Balsant.

PER. De hont es?

ANT. De aqui.

PER. No 'l conech.

ANT. No has sentit di
que un fill de aqui ab lastre d' or
de l' Habana va arribá?

PER. Si.

ANT. Dons es èll. Ha vingut
perqué m' ha dit: «He sabut
que es un bon marino». Es clá
qui ho ignora.....

PER. 'M sofoqueu.

ANT. A un pare tot li esta be.

(Surt Ventura, Anton al veurela diu:)

ESCENA XII.

DITS y VENTURA.

ANT. La Ventura. 'T deixaré
sól ab ella.

PER. Com volgueu.

ANT. Després de tant temps voldrás *(Ab carinyo)*
dirli quatre ximplarias.

Aprofiteus, que pochs dias
ab nosaltres té estarás.

PER. (*Pera si.*) (¡Pobre pare! com coneig
lo que 'm passa dins mon cor.)

ANT. (*Pera si.*) (Vull sabé si li té amor
ó si es cas que li fregeix.) (*Tot anantsent.*)
(*Se queda lo senyó Anton al dintell de la porta
del cuarto hont han entrat Ventura y Timoné.*)

ESCENA XIII.

PERET y VENTURA.

PER. ¡ Ventura! quant desitjava (*Ab passió.*)
tenirte en los brassos presa,
vèure ta mirada encesa.
M' estimas ?

VEN. Mòlt. Ja 'm tardava
tenirte aprop ¡ Peret meu !

PER. Que 'n ets de maca.

VEN. ¡ Ximplet !

PER. Ventureta, 'l teu cossét
que n'es de bufó.

VEN. Y 'l téu ?...

PER. Digam, nena com t' anat
durant la meva allunyansa ?
Has sentit mólt a anyoransa ?

VEN. La natural.

PER. M' has guardat
tot los pensaments, com jo.

VEN. Pót sér mes. Jo quant sortia
á la iglesia 'm dirigia,
á demanharli al senyó
que fòs prompte ta arribada
y 'm fores sempre constant.

PER. ¡ Ton amor, Ventura, es sant!

VEN. Y alguna que altre vegada
anava á veura els malalts
y als pobrets.

- PER. Has fét mól be
- ANT. (S' estiman. Res li diré
de mas sospitas.
(*Ho diu desde la porta y se 'n va.*)
- PER. Son mals
los temps que ara travessem
per casarnos, més no obstant,
si 'm fá capitá 'n Balsant
dintre de poch ho serem.
- VEN. ¡ Ah ! (Sorpresa.)
- PER. No hu desitjas?
- VEN. M' imposita
sent tan joves..... (Ab salamaria.)
- PER. Ba, bá, bá.....
com mes joves milló va.
- VEN. ¡ Peret! (Casi reconvenintlo.)
- PER. ¡ Y que ets ruborosa!
- VEN. (¡ Quin compromís! Que faré?) (Pera si.)
- PER. Te has enfadat per aixó?
- VEN. Enfadarme?
- PER. Digas?
- VEN. No..... (Distreta.)
- PER. Ho dius de un modo...
- VEN. Com sé.
- PER. Quant una noya es promesa (Mitx picat.)
déu desitjá ser casada,
y á tu 'm sembla no te agrada
com á las altres. Encesa,
sempre la cara, se 't posa
quant te 'n parlo; y además...
- VEN. Que ha de sé avuy? Donchs val mes
que parlem de una altre cosa.
- PER. Ab aixó no tens rahó,
ans te deuria fér ple.
- VEN. Si me 'n fá mòlt, jo no se
com dirtho...

ESCENA XIV.

DITS y ROSETA.

- ROS. Destorbo? *(Entrant.)*
PER. No.
ROS. Digas, Peret y 'n Ramon
saps ahont para?
BER. Prop de aqui
deuhen sé.
ROS. Que 'm fá pati
sa tardansa.
PER. Anant pel mon
se ha de pendre 'l temps com ve.
ROS. Com ho dius tu, y la que está *(Trista.)*
sempre esperant.
PER. Ja vindrá. *(Consolantla.)*
ROS. Dèu vulga que arribi be.

ESCENA XV.

DITS, ANTON y TIMONÉ

(Surtan de dintre del cuarto seguint una conversa.)

- ANT. Ha de aprofitá 'l que troba
un capitá.
TIM. L' Hermessinda
es barco de poca guinda
y massa baixa de prova.
En Peret sap lo que 's fá,
sort d' aixó.
ANT. Y de vos també.
Sòu lo millor timoné
que pren la canya á la má.
TIM. Pero teniam defici
per veure 'l fi del cami,
desde l' Estret fins aqui

temporal.

ROS. Vaya un ofici.

TIM. Llaugeras las penas son
lo dia qu' un n' ha sortit,
no es veritat?

(A Roseta.)

ROS. Tot seguit,
jo encara hi finch en Ramon.

TIM. En Ramon? (Mirant al senyo Anton.)

ANT. Lo seu promés,
un noy mòlt tieso y honrat.
Fá Roseta que es trempat?

ROS. Mes ho fora si vingués.

VEN. Dona, ja vindra aviat,
no 't dones tan de torment.

ROS. Això 's diu mòlt facilment
ab lo promés al costat.

PER. Te dich que 'l veurás en brèu,
sembla que no hu vols entendre.

ROS. Ventura, anemsen á encendrer
llum á la mare de Dèu?

PER. Ala anemi. (Content.)
(Se 'n van tots tres.)

ESCENA XVI

TIMONÉ y ANTON.

ANT. Y be que tal,
ara que 'ms hem quedat sòls
que os en sembla d' en Peret.

TIM. En Peret es un xicot
que en tenint la mar bonansa
sempre está de malhumor,
mes en corrent temporal
sembla que 'l posan á tò.

ANT. Donchs l' estimeu? (Satisfet)

TIM. Com un fill.

li asseguro senyó Anton.

ANT. Gracias home, se aprecia.

(Després de pausa.)

Y vos, d' hont sou ?

TIM. Jo; d' en lloch. (*Contrariat.*)

ANT. ¡ Com d' en lloch ! Donchs que va neixer
dins del aigua.

TIM. No senyó.

Es un jurament que he fét
de no dir patria ni nom
fins á tan que Dèu me deixi
venjarme de un mal factor.

ANT. Que os va fé ?

TIM. Me va robá (*Ab desespero.*)

lo que més volia al mon ;
lo mèu fill y la fortuna.

ANT. ¡ Un fill vostre ?

TIM. Si senyó.

ANT. ¡ Bon Jesus ! y com va sér ?
Conteumho, conteumho tot.

TIM. Me promet guardá 'l secret.

ANT. Home paraula de honor.

TIM. A la Habana vaig marxar,
quant era encara mòlt noy,
ab lo que á sobre portava ;
recomanat al pilot.
Lo bon home m' estimava,
y 'm demostrá son amor
ensenyantme las maniobras
y á manejar be 'l timó.
Navegarem junts cinch anys
alli baix, y ab mòlta sort
vaig abansá cinch cents duros ;
que eran per mi un gran tresor.
Quant me vaig veure tan rich
vaig pensá, sigas patró
y á veure si fas fortuna :
efectivament, d' un cop
compro un falucho y ab carrech
vaig de Cuba á Nueva York.
Ab quatre anys uns tres mil duros
vaig guanyá, treballant mòlt ;
y veyent que també anava

compro un barco de mès port
y comenso pel mèu compte
á comerciá pel món.

Me va aná tan y tan be,
que un temps després, lo patró,
era un rich capitalista,
un dels armadors mes forts
de tota l' Isla de Cuba.

ANT. ¡Que 'm diu home! *(Molt admirat.)*

TIM. Si senyó.

Quant vaig teni una fortuna,
me vaig casar per amor
ab una filla de un pobre
marinér de Palamós
que alli á la Habana vivia.
¡Era hermosa com un soll!
¡era un angel! Mòlt poch temps

(Sa axuga una llagrima.)

vaig gosar de son amor;
va morir de sobre part
¡la infelís! quant pari 'l noy.
La alegria 'm va fugí
y 'm va fugí l' ambició,
vaig vendrer lo que tenia,
y ab sis homes, dida y noy
ab un barco que 'm quedava
surto ab rumbo á Palamós.

Navegavam felisment,
quant un pirata traidó
se 'ms atraca, y mos afanys
se 'ls fá seùs ab un segon. *(Ira y tristesa.)*

Mataren los mariners
y á mi 'm deixaren per mort,
robantme tot quant tenia
y á fins la dida y lo noy.

ANT. Quin barco era?

TIM. De Colombia

duhía issat lo pabelló,
y era fragata.

ANT. Fragata? *(sorpres.)*

TIM. Fragata de molt bon port,
y si be poch la vaig veurer
perquè cuasi be era fosch,
lo capitá y tripulants
de aquell gran crim, los autors
parlaban tan catalá
com hi parlem vosté y jo.

ANT. ¡Que diu home!

TIM. Lo que sén.

ANT. ¡Aixó fá escruxi!

TIM. Allavors
un barco de Rey, que duhia
lo mateix rumbo que jo,
los va fér forsar las velas;
y quant va arribar aprop
me va trasbordar, duhient
lo mèu berganti á remolch
fins dintre 'l port de l' Habana.

Al poch temps, curat del tot,
vaig vendre 'l barco y jurá
navegant recorre 'l món
per venjar-me del pirata
y trobá 'l fill del mèu cor.

¡Vint anys hi ha que navego
y no 'l sé trobar en lloch!

ANT. Home qui sap, pót ser vingui
dia que 'l trobeu.

TIM. ¡Ay, no!

Só molt vell y moriré
sens' venjar-me y sense 'l noy.

ANT. A la promesa den Pere
li passà 'l mateix que á vos;
li assassinaren la mare
y li varen robá tot.

Jo la vaig salvá ¡pobreta!

TIM. ¡També!

ANT. Si.

TIM. Digui: fá molt?

ANT. Si, viut anys.

TIM. Sera 'l mateix.

- ANT. Pòt sèr que 'l trobi.
TIM. Avuy fòs.
ANT. Mès ara no us capfiquen. (*Procurant consolarlo*)

ESCENA XVII.

DITS, BALSANT y JULIO.

- BAL. Hi ha permís? (*Entrant.*)
ANT. Endevant.
Dèu lo guard' senyó Balsant.
BAL. Li presento 'l mèu hereu.
ANT. Tinch molta satisfacció
de coneixe'l.
JUL. Jo també.
¿Y que tal, ha arribat bo
lo sèu hereu?
ANT. Si senyó,
Timoné, feu lo favor
d' avisá 'l noy.
TIM. Al instant. (*S' en va.*)
BAL. Li ha parlat del nostre plan?
ANT. L' accepta ab lo gust major.
Que no 's volan assentá?
BAL. Ab lo permis de vosté. (*Se assentan.*)

ESCENA XVIII.

DITS y PERET *entrant ab lo TIMONÉ.*

- ANT. Aquí te 'n Pere.
BAL. (*Contemplantlo.*) Mòlt bè,
te cara de capitá.
(*Dirigintshu.*) Ja son pare li haurá dit
que serà un gran gust per mí
que mani 'l mèu berganti.
PER. Y jo li quedo agrahit
de que 'm fassi tal honor.

BAL. L'interés mèu ho reclama;
gossant de tan bona fama
vosté es qui 'm fá á mi 'l favor.
Aqui te copia dels tractes.

(*Li don' un paper Paret llegeix.*)

TIM. (*Ap.*) Jo he sentit aqueixa véu
y no sé ahont.)

BAL. Vosté creu
que 's poden fèr millors, tractes?

PER. Senyó Balsant, me confon
ab lo que m' ofereix aquí.

BAL. Es lo mèu gust.

PER. Conti ab mi
fins á l' altre part del mon.

BAL. Demá passat me convé
que marxi 'l buch.

PER. (*Sorprés.*) Tan depressa.

BAL. M' urgeix mòlt.

PER. Si l' interessa
demá passat marxare.

BAL. En bon' hora, 'l berganti
ja té la tripulació
y en pót pendrer possessió.
si vol, demá 'l demati.

PER. No hi ha cap inconvenient,
sòls com á pacte reclamo
aquet vellet de nostramo:

(*Senyalant al Timoné.*)

li sembla be?

BAL. Está corrent.

PER. De company me servireu (*Al Timoné.*)
un altre cop cap allá.

JUL. (*A Balsant.*) Y la noya?

(*Oh dihuent en veu vaixa y apart.*)

BAL. (*A Julio.*) Ja vindrá.

TIM. (*Jo he sentit aqueixa veu.*)

(*Pera si, volent recordar ahont.*)

ESCENA XIX.

DITS y VENTURA.

VEN. Pare lo sopá es á taula; (*Desde la porta.*)
(*Sorpresa.*) ¡ay! perdonin. (*A Balsant y Julio.*)

BAL. Res d' aixó.

ANT. Per xó no se han pas de moure
també ni haurá per tots.

JUL. (*A Anton.*) Guapa noya. (*Referintse á Vent.*)

ANT. No es maleta

es la promesa del noy.

JUL. Me 'n alegro, (Aixó hu veurem) (*Ap.*)

Tinch molta satisfacció. (*A Ventura.*)

(Fes lo que 't dich.)

(*Ho diu á Ventura entregantli una carta de par
amagat.*)

VEN. (*á Julio.*) Ho faré. (*Tot anantsent.*)

BAL. Celebro molt senyó Anton
que 'ls nostres tractes comensin
baix uns auspicis tant bons.
Sop in de gust.

ANT. Bona nit.

JUL. (*á Peret.*) Disposí.

PER. (*encaixant.*) Mòlt servidor.

(*Los acompanyan fins á la porta.*)

ESCENA XX.

SENYÓ ANTON, PERET, TIMONÉ y VENTURA.

ANT. En Balsant té un cor molt noble.

TIM. Dèu ho vulga.

ANT. Que 'n ducteu?

Es home que ahont lo veyeu
fá gran caritat al poble.

PER. Sembla persona molt llana.

ANT. Ha vist molt y te cervell.

Dihuen que 'l sèu noy fá d' ell

- lo que li dona la gana.
- TIM. Si del seu fill no fès cas
de qui 'n farà?
- PER. Al menjadó
seguirem la discusió.
Ventura donam lo brás. (*Li pren lo brás.*)
- ANT. Tens rahó; que 'l que no traga (*Molt alegre.*)
no es bo per la maniobra
y tot menjant, mans á l' obra,
festejeu ara que os vaga.
(*Se 'n van tots al menjadó.*)

ESCENA XXI.

ROSETA

(*Surt Roseta de son cuarto molt trista y se dirigeix cap á la finestra que la obra.*)

Enveja á 'n lo cor me fá
lo ditxosos que 'ls dos son.
mentres que 'l pobre Ramon
sóls Dèu sap quant tornarà.

Lluna bonica, que te entretens (*En la finestra.*)
á contar llàgrimas de cors ausents
y confidenta dels que 's adoran
los aconsolas sempre que ploran,
fesme un misatge, si be te apar,
quant ta llum bella caigui á la mar,
sobre las velas del séu baixell
digali, lluna, que penso ab ell.
Si á martelladas lo cor li pòlsa,
deixali caurer ta llum mes dòlsa,
donantli ratxas de brisa mansa
que 'l dol li amayni de la anyoransa,
y quant te miri com ara 't miro
y trist sospiri com jo sospiro
ompla sas velas de bon garbí
dientli, lluna, que pensi ab mí.

ESCENA XXII.

VENTURA y ROSETA

- VEN. (*Sortint.*) En Julio ab la seva carta,
diu: que surti á la finestra;
mentres conversan los homens,
veurem que vól. ¡La Roseta!. (*Estrenyada de veurela.*)
Que fás dona, aqui tan sola.
- ROS. Que he de fér, distreure penas.
- VEN. No siguis aixis, tu prens
las cosas de una manera..
que 't tornarás ximple, creume,
los ausents ja 's divertéixan.
- ROS. Cada hu es com Deu l' ha fét.
- VEN. Si 't va be aixis, tu mateixa.
- ROS. Que deixas al noy sòl ?
- VEN. No,
se han embrancat en conversas
de guindas, barcos y jarcias
y no sé de que las 'ehuan.
Fuman y com no quedaban
puros á la sigarrera
pót se 'n vulguin, te buscava
perquè n' anesis á treura.
- ROS. Tens rahó, me 'n he olvidat. (*Sèn va.*)
- VEN. Es un ángel á la terra. (*Mirantla com se 'n vá.*)

ESCENA XXIII.

VENTURA.

A la reixa, á esperá 'l vinch
y 'm sento 'l cor abatut:
pagar ab ingratitut
vol un valor que no tinch.
Conech que 'n Peret m' adora,
y es fragilitat humana.....

ell sòls me fá capitana
y jo aspiro á ser senyora.
Un brillo enlluernador
me tè 'l pensament distret ;
fem que 'l cor se estiga quiet (*Resolta*)
y que 'l cap governi 'l cor.

ESCENA XXIV.

VENTURA y JULIO.

Julio estarà á la finestra de la part de fora.

VEN. Julio.

JUL. Estimada Ventura,
estrella de la hermøura
quant cego pe'l tèu amor
vinga á darte 'l nom y 'l cor
voldrás venirten ab mi?

VEN. Si.

JUL. Si es que 'l tèu cor hi consenti
aixís que 'n Peret se ausenti
á segrestarte vindré
y allavoras voldrás sé
l' angelet del mèu camí?

VEN. Sí.

JUL. Lo pare 'l fá capitá
perquè jo 't pugui estimá.
Li tinch por.

VEN. No 'n tinguis gota.

JUL. Serás meva tota, tota
aixís que éll surti d' aquí?

VEN. Sí.

JUL. Donchs viu sense cap recel,
que en aqueixa dolsa má
mes patons t' he d' estampá (*Li besa la má.*)
que estrelles hi ha en lo cel.

VEN. ¡ Julio ! (*Retirant la ma ab temor.*)

JUL. La nit es muda
y á ningú ho tornarà á di

- VEN. Fuig que vé algu cap aquí
y si 'm véu estich perduda.
(*Julio al moment fuig depressa de la finestra y
Ventura corrent se dirigeix á son cuarto.*)
(*Tot anantsent.*) No sé quin presagi inquiet
dintre del mèu cor ressona.
(*En eix moment surt la Roseta de la porta del
menjadó.*)

ESCENA XXV.

VENTURA y ROSETA..

- ROS. Hont vas tan depressa, dona ?
(*Veyentla fugir cap al menjadó.*)
VEN. A dins á veure 'n Peret.

ESCENA XXVI.

ROSETA.

(*Estarán trucant desesperadament.*)

Trucan ! Qui pot sé á tal hora ? (*Estrenyada.*)
(*Se 'n va á obrir y al veurer á Ramon se li tira
als brassos.*)

ESCENA XXVII.

ROSETA y RAMON.

- ROS. ¡ Ramon del mèu cor ! (*Va per abraçar-lo.*)
RAM. (*Apartantla.*) Atrás.
(*Ab furor.*) Qui era 'l que estava ab tú
á la reixa enrahonant ?
ROS. Y ara qu' ets boitg.
RAM. Ho, no hu neguis
perqué ho he vist.
ROS. (*Ab dignitat.*) Es engany.
RAM. Com que es engany, deshonest,

que 't pensas que só capás

de dí una cosa per altre ?

Jo hu he vist. Qui era?

Ros. (*Endevinant que seria la Ventura.*) Ah !

ESCENA ÚLTIMA.

DITS, SENYÓ ANTON, PERET, TIMONÉ y VENTURA.

(*Surtan tots precipitadament del menjadó.—Se recomana aqueixa escena. L' acció déu ser mólt rápida.*)

ANT. Qué son aquets crits ? ¡ Ramon !

(*Sorprés de veurel.*)

Ros. No digas res. (*Suplicant á Ram.*)

RAM. (*Apartantla.*) Es en va.

(*A Anton.*) Hé trobat la vostre filla
á la reixa enrahonant
ab un que la festeijava
y li besava las mans.

ANT. ¡Roseta!

Ros. No hu cregueu, pare.

RAM. Jo hu he vist.

Ros. (*Ab dignitat.*) No es veritat.

RAM. Jo hu he vist y ho repeteixo.

ANT. Ramon, tu 'ms estás faltánt.

PER. Disculpat, noya.

Ros. No puch.

RAM. Ja ho sentiu, tot s' ha acabat
que no fio l' honra meva
á dona de cor tan fáls. (*Se 'n vá.*)

Ros. ¡Per Dèu! Ramon.

TIM. (*Pera si.*) (No es posible.)

ANT. Oprobi de nostra sanch (*Desesperat.*)
surt de casa meva.

Ros. ¡Pare!

ANT. Lo nom de pare es sagrat
y no 'l pót dir la que 'm ompla
de deshonra 'ls cabells blanchs

ROS. (¡Y ella calla!) (Mirant á Ventura.)

ANT. Sí, 'm deshonras! (Desesperat.)

pero Dèu me venjará,
malahid...

(Va per' malahirla y lo Timonè li tapa la boca)

ROS. (Horroritsada) ¡No!

TIM. Calleu;

aixó un pare no hu diu may.

(Cau rapit lo teló.)

FI DEL ACTE PRIMER.

ACTE SEGON.

Representa lo teatro una sala de casa 'l senyó Balsant, ricament amoblada. Porta 'l centro, dos á los costats y una miranda que dona al jardi. A ultim terme una escotilla per la que se baixa al subterrani. La escena passa á la tarde.

ESCENA PRIMERA.

SENYÓ BALSANT y DIDA.

(La Dida fá l' endressa de los objectes de la calaixera. Balsant, llegeix los diaris.)

BAL. S' ha alsat ja 'n Julio?

DID. No hu crech.

Que 'l crido?

BAL. Dona está clá
ja t' he dit massas vegadas
que no 'l deixis dormi tant.
Son las dotze y dintre poch *(Mirant lo relotje.)*
vindrán aqui 'ls convidats
y si encara está dormint

qui sap lo que 'n pensarán.

Conexerás la mestressa
que tindrás demá passat.

DID. Vol di que hi serà felis
en Julie?

BAL. Dona, está clá.

DID. Es que si 'l cases per forsa
no hu voldria. Lo he criat
y 's pót dir que sò sa maré;
ella me 'l va encomaná
quant va mori.

BAL. No 'm recordes *(Contrariat.)*
cosas que saps me fan mal.

DID. Si ara 'l veyés lo sèu pare
tan guapó, tan ben plentat;
¡pobre home! tot s' hi fondria.

BAL. Malehida, vóls callá? *(Fora de si.)*

DID. No senyó, que era un bon home,
incapás de fè cap dany,
á ningú, mentres veste.....

BAL. Si no callas t' obro 'l cap. *(Ab ira.)*
Grèu me sabrá mentres visqui
no haverte tirat al mar.

DID. No m' hi va tirá pel noy.

BAL. Pero 't menjas lo mèu pa.

DID. A mi no 'm vengui finesas
ni favors, perquè ja sap
que 'l conech, vosté en sa vida
ha tingut sanch de cristiá.
Callo perquè estima al noy
que sinó, ja fora al pal,
ho enten?

BAL. No m' exasperis...

DID. Fassiho, tindrà dos treballs.

BAL. Mira que algun dia.....

DID. A mi?
que está fresch, senyò Balsant!
Ja 'm haguera fèt fèr malvas
si aixís que va'm arribar,

no hagués prés la providéncia
de fé escriure ab paper blanch
tota l' historia del barco
ab tots los pels y senyals,
y deixarla ab mans seguras
per portarla al tribunal
cualsevol dia que 'm mori
d' un mal de ventre impensat.

BAL. Dona, no 'm treguis de tino.

DID. Donchs no renyí.

BAL. (*Apaciguantse.*) Callarás?

DID. Calli vosté.

BAL. (*Contenintse.*) Crida 'l noy
y tinguèm la festa ab pau.
(*La Dida se 'n va ab molta dignitat.*)

ESCENA II.

BALSANT.

De que 'm serveix, ¡sort malvada!
lo sé 'l mès rich de la vila
si no tinch hora tranquila
y só esclau d' una criada.
Qui 's podia figurá
que al abordá un bastiment
un nen de mamás rient
desarmés la meva má,
y jo que may al amor
la meva ánima he rendit,
trobo que aquell nen petit
s' ha fét amo del mèu cor.

ESCENA III.

BALSANT y JULIO.

(*Sortirà 'n Julio fentse 'l llas de la corbata.*)

JUL. Olal papá.

BAL. ¡Quin dormí!

JUL. Tinch las feynas acabadas.

- BAL. Ja te he dit massas vegadas
que 't alsis mes demati.
No vull que l' hereu Balsant...
- JUL. Si comensas cap sermó...
mira que viro en rodó.
- BAL. Pero Julio, que dirán
los de casa 'l senyó Anton
si 't veuhen mitg adormit?
- JUL. Que fá poch me alsat del llit (*Ab tò de broma*)
ò que tinch los ulls de son.
Mira, papá, entre tu y jo
fem dos homes mòlt corrents,
jo dormò mòlt y tu gens
y 'ms compensem.
- BAL. (*Ab amargura.*) Tens rahó.
Y que tal va anar la cita
d' ahí nit?
- JUL. No anava mal.
pero vingué un menestral
á interrompre 'm la visita
á lo millor, ¡y mal vinatgel
aquell si que no té son.
- BAL. Pero qui era?
- JUL. En Ramon
que arribava de viatge,
y que venia tot dret;
y al veurer de lluny vení
vaig pensá si 't véu aquí
ho dirá tot á en Peret
y tindréu un somaten.
- BAL. No vèus lo sér tan llaugé
lo que porta. Y que vas fé ?
- JUL. Tocá ruxola corrent.
- BAL. Sempre has de fér la baboya
quant jo no 't tinch at costat.
Déu vulga no aixis causat
algun trastorn á la nóya.
- JUL. Com ho podia evitá ?
- BAL. No ananthi y no movent brega.
- JUL. Si 's mou millor; ja 'm carrega (*Enfadat.*)

trobar-me 'l camí tan pla.
Jo valch tant com qualsevol
y no temo 'l que tu tems.

BAL. No cridis may lo mal temps,
que massa que vé tot sòl.

ESCENA IV.

Dits y DIDA.

DID. En Ramon d' aquí 'l costat.
demana en Julio.

BAL. En Ramon ?

JUL. Digali que passi.

BAL. (*A la dida.*) Esperat;
(*A en Julio.*) Vesten á 'n al menjadó.

JUL. Perqué ?

BAL. Perqué jo t' ho mano.

JUL. Mira papá...

BAL. Mira noy
que á mi no 'm agradan réplicas.

JUL. Sempre t' has d' aficá ab tot.

BAL. Home deixam fé á 'n á mi
y escolta y calla... si pòts.

JUL. Bueno...

(*Balsant á la Dida.*) Digalhi que passi.

Veurem que porta de nou.

(*Se 'n van la Dida y en Julio.*)

ESCENA VII.

BALSANT *y* RAMON.

RAM. Déu lo guard' senyó Balsant.

BAL. Ben vingut sigas minyó.
Que tal ha anat lo viatge ?

RAM. Bastant regular.

BAL. Y donchs
com es que estigas tan sèrio ?

RAM. Perqué en arribant á port
m' ha naufragat l' esperança.

BAL. Quin vent feya ?

RAM. Vent traidór. (Ab ira,)

BAL. No t' entench ?

RAM. No es massa fácil,
peró m' entendrá 'l sèu noy.

BAL. No crech que tampoch t' entengui
pero si tu 'm dius que vols
pot sé que jo t' assereni
los nuvols que tens al cor.

RAM. No es fácil.

BAL. Diu l' aforisme
que, devegadas los boitgs
fan vitllas.

RAM. Senyó Balsant,
quant un ha perdut lo joch
de poca cosa serveixen
las vitllas que fan los boitgs:

BAL. Com l' has perdut ?

RAM. Jo estimava
ab tota la fé del cor
á la Roseta.

BAL. Ja ho sé,
la filla del senyó Anton.

RAM. Dirijintme á casa seva,
ahi nit, prop de las nou,
vaig sorprendre á la finestra
un jove sentli l' amor
que li estrenyia las mans
y besantlas ab passió,
me va probá que l' ausència
m' havia trèt del sèu cor.

BAL. Y 't va semblá tal vegada
que aquell jove era 'l mèu noy,
y vóls demanarl'hi compte.

RAM. Jo no he dit tant.

BAL. Ja ho dich jo,
què he après en lo blanch del ulls
á llegir las intencions.

Estimas á la Roseta?

RAM. L' estimava mòlt y mòlt.

- BAL. Donchs viu tranquil ?
- RAM. Que vol dir ?
- BAL. Que ningú hi véu clar sent fosch.
- RAM. Senyó Balsant las paraulas
no borran las impresions
y ahí vaig tocar certesas.
- BAL. Podé vas tocá 'l també,
Que 'm darás si 't tranquiliso?
- RAM. Tota la sanch del mèu cor.
- BAL. Donchs jo t' ho faré de franch,
ab la sola condició,
que 'm prometis sér discret.
- RAM. Li juro pel mèu honor.
- BAL. A casa de la promesa
quantas donas hi há ?
- RAM. Dos.
- BAL. Donchs perquè t' entran sospitas
de l' una y de l' altre no?
- RAM. Que vol dir ?
- BAL. Que devegadas
quant un home está gelós
per mes que obri las pestanyas
no veu las cosas com son.
- RAM. La ventura ! *(Endevinant.)*
- BAL. Si 'n Peret
demá fá rumbo á mitg jorn,
demá passat dematí
ho veurás mes clá que 'l sol.
- RAM. Si aixó no pót sér.
- BAL. Donchs es
la veritat, te 'n responch,
y silenci.
- RAM. Ay ! li asseguro
que 'm ha trèt un pes del cor ;
tinch necessitat de creurel'.
- BAL. Avuy vindrán aquí tots
á brená y passá la tarde ;
també 't pòts quedá si vols.
- BAM. M' hi convida de bou grat ?
- BAL. Si home sí, de debó.

RAM Donchs li accepto l' ofriment.

BAL. Mòlt ben fèt. Aquí 'ls tens tots.

ESCENA VI.

DITS, JULIO, ANTON, PERET, ROSETA y VENTURA. (*Entran pel foro tots y Julio surt del sèu quarto.*)

BAL. Ben vinguts á casa meva ;
que tal d' ahi ensá ?

ANT. Mòlt be,
y vostés Senyó Balsant.

BAL. Anem seguint lo mateix.

RAM. Ni me la gooso mirá ! (*Mirant á Roseta.*)

BAL. Senyoretas als séus peus.
Y vosté Peret que tal,
ha seguit lo bastiment ?

PER. Si senyó y li asseguro
que 'm ha deixat satisfet.
En llargant majors y gavias
ha d' anar com un llampech :
y té unas comoditats
que ni cap barco de Rey.

BAL. La millor prenda del barco
es lo capitá que té.

PER. No valch tant.

ANT. Vosté li fá. (*En eix moment tots estan mirant la sala que Balsant los hi ensenya.*)
mes favor del que ell mereix.

RAM. Senyó Anton vol fé 'l favor
d' escoltá un petit moment? (*Ap. al senyó An.*)

ANT. Que vóls ?

RAM. De lo d' ahi vespre
que 'n ha calculat vosté ?

ANT. Saps lo que 'n he calculat
que 't vias begut lo seny
y es lo cas que que no 't perdono
que 'm fessis eixir del test
ab l' escándol que vas mourer.

RAM. Que está mólt trista ella ?

ANT. Gèns.

Avuy m' ha parlat calma

- y nega de sech á sech
lot lo que dius que vas veure,
- RAM. De modo que voste creu ?
- ANT. Tot lo que ella diu.
- RAM. De veras ?
- ANT. La meva filla no ment.
- RAM. Vol creure que casi, casi
só d' aquet paré mateix
- ANT. Y donchs baliga, balaga,
perqué vas fé 'l que vas fér.
(*Julio mira á en Pere y Ventura que est li está
donan lo bras sens deixarla aná.*)
- JUL. Ell no la deixa del bras,
vaya un papé que estich fent.
- BAL. Perqui 's baixa al sotarrani
(*Ensenyantlis la casa.*)
á dos magnífichs sellers.
- RAM. (*A Anton.*) Si 'm fes un favor.
- ANT. Que vols ?
- RAM. Poder parlarhi un xiquet
- ANT. Lidiré.
- PER. (*A Balsant.*) Aixó es mes que casa
un palacio de marquès.
- BAL. Encara hi faltan adornos. (*Mirant á Ventura*)
- PER. Pero Ventura que tèn
qué estás tan distreta avuy.
- VEN. Que vols que 't diga, no hu sé...
- ANT. (*A Roseta.* En Ramon te vol parlar.
- ROS. No hi tinch cap inconvenient.
- BAL. Y ames de todas las pesas
hi ha 'l pati, un jardinet
ahont, si es del sèu agrado,
podem donarhi un paseitg?
- ANT. Ab mòlt gust senyó Balsant.
- BAL. Passin... (*A Ventura, Pere, Anton.*)
- ANT. Després de vostés.
No 'n fassis massa, Roseta, (*A Roseta.*)
crech qu' ell se 't ve á humiliá.
- ROS. No basquejeu, que ell vindrá
á bordo á menjá galeta.
(*Baixen tots al jardí menos Ramon y Roseta.*)

ESCENA VII.

RAMON y ROSETA.

- RAM. Ingrata! (Acostantsi.)
ROS. Parlas ab mi?
RAM. Ab tu parlo.
ROS. Donchs no hi som,
que á mi se 'm diu 'l mèu nom.
ROS. Roseta, jo t' ho puch di,
t' ho puch di, ¡dona inhumana!,
perqué quant vaig arribár
no 't vas voler disculpar?
ROS. Perqué no 'm va dar la gana.
RAM. Digas que 'l remordiment
te va deixá 'l llabi mut,
perqué si haguessis pogut...
ROS. Ay grændissim imprudent,
qui es l' home que s' aproxima
al costat d' una minyona
y 'l Dèu te guard' que li dona
es deshonrá la que estima?
Abont son los miraments?
RAM. L' home se cega y un prompte...
ROS. Lo prompte es tenirse compte
ab las paraulas, ho entens?
Y si jo no haguès trobat
defensa cumplida y neta
podias dirme, Roseta,
fins aqui havem arribat;
pero no ab veus destrempadas
ferirme la reputació
á devant de tots, aixó
ningú m' ho fá dos vegadas.
RAM. Es que tu no consideras
que jo hu vaig veure, y perdona...
ROS. Donchs vesten á Barcelona
y comprat unas ulleras.
RAM. Quant un home está gelós

ab que podrà may tení
mes fé que ab los ulls?

ROS. Ab mi.

RAM. Es á dir que he de fér l' os.

ROS. Mira noy, á devant mèu
ni en broma vull que 't propassis,
si ab mi feyas l' os no 'l fassis
y vesten al nom de Dèu.

RAM. ¡Contrarrellam! de xicota
sempre vòl tenir rahó.

ROS. Donchs qui 't creus que la té?

RAM. Jo.

ROS. Ja te la pòts quedar tota.

RAM. Per Dèu no sigas tossuda
perqué avuy ho ets per demés ;
canta *no era jo* y res mes.

ROS. Donchs no canto que estich muda.

RAM. Es dir, que vòls renyí ab mi?
¡y per sempre! Que no 'm vòls?

ROS. Just.

RAM. Es dir que no 't condols
de mi per res?

ROS. Com tu ahi.

RAM. Es que es tot un compromís!
mireu que es cosa que irrita
que una nena tan petita
sabateji á un home aixís!

ROS. Ramon, quant eras ausent
he plorat mòltas vegadas
llágrimas mal aguanyadas
que se las enduhia 'l vent;
y plegant ab dol las mans
sempre que 'l cel se cubria.

deya á la Verge Maria:

¡Ampareu als navegants.

Densá qu' ets arribat tu
me vas dá tanta alegria
que li dích; Verge Maria,
no ampareu mes á ningú.

RAM. Per Dèu Roseta, repara

- que m' omplas lo cor d' afanys.
ROS. Que n' ets de tardá, noy, d' anys
á veurem ab bona cara.
RAM. Escoltam.
ROS. Me has deixat sorda.
RAM. Que la sanch se 'm electrisa!
ROS. Quant vulgas penjarte, avisa
y 't regalaré la corda.
RAM. Aixó ja no pót passa...
ROS. Ramon, èts home ó non èts,
Donchs si ho èts, veyent tals fèts
has de rompre. *(Se 'n va Roseta.)*
RAM. *(Pera si al quedar sol.)* Y com se fá?
si la tinch aqui clavada
y per ella 'l cor basqueja,
y com més me sabateja
mès l' estimo y més m' agrada.

ESCENA VIII.

RAMON y PERET.

(Surt en Peret desesperat, de la porta que va 'l jardí.)

- PER. Llam de Dèu !
RAM. Que tens Peret ?
PER. No hu se lo que tinch, Ramon,
no se si no que la sanch
me está bullint dins del cor.
RAM. Pero que 't passa ?
PER. Me passa,
que tot lo que veitg es fosch,
que idolatro á la Ventura
ab una cega passió
y m' estich fent trossos l' anima,
y la seva no 's con mou.
RAM. *(Pera si.)* (Ay ! que sent rastre !)
PER. Al veni,
que anavam del bras tots dos,
sentia tremolá 'l sèu

com una ala de colom.

¡ Que hi passa dins d' aquella anima ?

RAM. Tu creus qui passa calcom ?

PER. Crech que 'l séu cor no m' estima.

RAM. La Roseta á mi tampoch

PER. Comprench que tu desde ahí
tens motius d' estar queixós,

RAM. Donchs feste creus, has d' entendre
que l' hi perdonava tot.....

PER. Mòlt tu ha d' agrehir

RAM. Si ?

Donchs m' ha dat los passaports.

PER. Tu 'l hi has dats ó ella á tu ?

RAM. Fondo.

PER. No hu puch entendre ?

RAM. Jo prou

perque 'ls acabo de rebre
á la boca del canó.

PER. Y la pots perdonar ?

RAM. Si

l' home ha d' essé generós

y jo 'n vull ser sempre ab ella,

(Quant se que no tinch rahó.) (Pera si.)

(Mentres tenen aqueixa conversa, en Peret se
ha acostat al mirador y ab los gestos demostra
que vèu una cosa que 'l contraria.)

Que estás mirant?

PER. Una cosa

que passa en lo cenador.

RAM. Lo que hi ha dintre es en Julio, (Acostantsi.)
pero se hi está tot sol...

PER. Veus lo que té al sèu costat?

RAM. Prou que ho veig, dos rams de flors,
y escriu en lo targeter

ab un llapis presurós,

ja ha acabat y esqueixa 'l full,

y 'l fica á dins de la flors.

¡ Com lo dongui á la Roseta

li trech las tripas al sol !

PER. No será á 'n ella á la que...
á brams m' ho diu lo mèu cor.

ESCENA IX.

DITS y TIMONÉ.

TIM. Senyó Peret, vinch á dirli
PER. Perdoneu, no estich per vos.
(*Se 'n van Peret y Ramon cap al jardí.*)

ESCENA X.

TIMONÉ.

May l' havia vist aixís!,
es la primera vegada
que 'm ha plantat tan en sech,
alguna cosa li passa;
jo l' he vist en molts apuros
y 'l sèu cor may no ha fèt aigua;
y com ni ha de fer? Es jove,
quant se allunya de la patria
s' hi deixa 'l cor plé de amor,
s' hi deixa pare y germana
y portant sempre en la prova
la estrella de l' esperança
lo dol de la despedida
porta 'l goig de la tornada.
Mentres jo á cualsevol part
hont possi las meas plantas
no hi trobo una sola veu
que 'm ressoni dins de l' ànima.

ESCENA XI.

TIMONÉ y DIDA.

DID. Que busqueu per' qui bon home?
Dissimuli... (*Al mirarlo.*) ¡Verge santa!
vosté es de aquí?
TIM. (*La mira de fit á fit.*) ¡Bon Jesus!

- DID. D' hont ve vosté? *(Ab ansietat.)*
 TIM. De l' Habana.
 DID. Si no pót ser.
 TIM. Si pót sér.
 DID. Don Narcís!
 TIM. *(Abrassantla.)* Dida estimada!
 deixem pagarte 'l recort
 del fill, ab las meas llágrimas.
 DID. Lo sèu fill es viu.
 TIM. Es viu? *(Fora de sí.)*
 DID. Viu y guapo y ple de gracias.
 TIM. Y ahont es?
 DID. Ja ho sabrá tot,
 no digui ni una paràula.
 Vingui, figuis al mèu cuarto.
*(La Dida á companya al Timoné fins al séu
 cuarto, y tot ananti diu:)*
 Ara 'ms veurem cara á cara.

ESCENA XII.

DIDA, FRANCESCH y TORTOSÍ. *(Entrant pel foro.)*

- DID. Que voleu?
 FRAN. Veure 'l senyó.
 DID. Pero be, de part d' aquí?
 FRAN. D' en Francesch y 'l Tortosí.
 DID. *(Anantsen.)* No prometeu res de bo. *(Pera sí.)*

ESCENA XIII.

FRANCESCH y TORTOSÍ.

(Eixos dos son piratas de cara fèra.)

- FRAN. Que no l' has reconeguda?
 TOR. Pròu, la dida del petit.
 FRAN. S' ha fèt ben vella.
 TOR. Han passat
 un grapat d' anys.

FRAN. Prop de vint.

TOR. Escolta, Francech ; y si ara
algun murri descobrís
lo que hem fít sent piratas
que 'ms podria succehir?

FRAN. Cuasi re, á n' als que han fét
d' un ofici tan lluit,
uns que 's dihuen *als del marjen*
els donan un corbatí.

TOR. Mosca! Y que nos treu indult?

FRAN. Ab lo temps pót sér que si
pero fins avuy en dia
entench que es tán suprimits.
Y digas, desde allavoras

has dormit may més tranquil?
TOR. Prou, lo que es en sos principis
las cosas costan un chich;
y á las foscas sempre veyá
calabres aprop del llit;
pero despues un minyó
que servia ab los carlins
y que era un noy de cap d' ala,
que 'n havia fét á mils,
me va dona una recepta
ab la qual sempre he dormit.

FRAN. Y quina es?

TOR. Que avans de jaurer
tringués ben ferm, perque 'l vi
té la virtud de la creu
que espanta 'ls mals esperits,

FRAN. Ditxós de tú. jo no tinch
repós de nit ni de dia.

TOR. De dia ja es molt distint,
los mort no 'm fan gens d' efecte,
peró me 'n fan mòlt los vius
y aqueixa no m' passa, sempre
que veix un guardia *savil*
me sembla que 'm va dir, *Tet*,
no 'ls puch veurer ni sofrir.

ESCENA XIV.

DITS y BALSANT *entrant.*

BAL. Ola! noys.

TOR. y FRAN. Mi capitan. *(Cuadrantse.)*

BAL. Quin vent vos porta per qui?

FRAN. Li venim á reculli
los diners, senyó Balsant.

TOR. Volem aná lluny.

BAL. Y aixó?

FRAN. Com compren vosté mateix
si aquí un se trallueix
no pót veni res de bó,
y ab las cuartos adcarits
honradament, un se 'n vá
als Estats-Units y allá
se fá dels Estats Units.
Lo temps es un xich advers,
y per acabar rahons,
volem recollí 'ls pinyons
que vam guanyá en lo comers.

(La paraula comers molt accentuada.)

BAL. No hi tinch cap inconvenient
quant no hi hagi aquí ningú,
ara, noys, no es oportú
perque allí dins hi ha gent.

FRAN. Ja 'ms esperarém, qui hi fá ;
no veu qu'un es foraster
y al miran y pel carrer
no hi fá gens de bon está.

BAL. Que teniu algun temor
de no cobrá?

FRAN. ; Vol callá !
nosaltres desconfiá ?
vosté 'ms ataca l' honor.

BAL. L' honor? el que os en demani
está fresch.

TOR. No som jueus?

BAL. Entreu aquí y espereus.

TOTS DOS. Senyó mestre, veste mani. (*Eent lo saludo.*)
(*Ralsant los fá entrar á un cuarto.*)

ESCENA XV.

BALSANT

Son los dos últims que 'm quedan
d' aquella vida, y si 'n van
per no torná més, ja es hora
que comensi á respirar.

ESCENA XVI.

BALSANT, PERET y VENTURA *del bras*, ROSETA, RAMON y
JULIO.

(*Se recomana aqueixa escena.*)
(*Tant Roseta com Ventura, portarán un ram.*)

ANT. No he vist may res tan magnífich.

BAL. Y be que 'ls en ha semblat?

ANT. Home, pel Masnou es massa,
si aixó es un siti reyal.

BAL. Jo la vaig fèr per l' hereu.

VEN. (*Pera si.*) (No separa 'ls ulls del ram!)

ANT. Vosté si que 's pót bén riure
de tothom Don Julio.

JUL. Ca.

ANT. Que vól mes?

BAL. (*A Julio ab veu baixa.*) (Quina te 'n passa?)

JUL. (*A Balsant.*) (Que m' estich fregint la sanch
de veure que no la deixa
á sol ni á sombra un instant.)

BAL. Ten prudencia y calla ó vesten.

(*A Ventura.*) Y á la noya que li apar
de las flors de casa nostre.

VEN. Mólt bonicas...?

ANT. Dona, estás

- molt encongida, respon,
si las flors son lo tèu flach.
- PER. Y mès un ram com aquet (Ab ironia.)
que ve de tan bonas mans.
- JUL. (Se burla de mi!) (Pera si)
- PER. (Agafa 'l ram per olorá.) Jo 'ls sento
un olor particular,
en que consisteix Don Julio?
- JUL. En que son flors tropicals.
- PER. Ja deya jo que d'aquestas (Ab ironia.)
en lo pays no n'hi há,
vetaquí perquè marejan
com que allí 'l sòl pica tant,
(Ja veitg lo paper.) (Peret agafa 'l paper del
VEN. Peret ram.)
no 't cansas de dar-me 'l bras?
- PER. Si ja pòts anar soleta.
(Ap.) Escolti Julio.
- JUL. Que hi há?
- PER. Com se 'n diu d'aquesta? (Li ensenya 'l pape.)
- JUL. Calli. (A en P. ab veu baixa.)
D'aixó s'en diu cactus b'lanch; (En veu alta.)
no hu veu, té la fulla prima
sembla papé setinat.
- PER. Y embolicanthi dos balas (A Julio, baix)
no fora un xich mès pesant?
- JUL. Que ho vól probar?
- PER. Tot seguit. (Id.)
- JUL. L'espero á fora.
- PER. Allá vaig.
Senyors ab lo sèu permis
tinch un xich que fér.
- ANT. Ahont vas?
- PER. Me vaig deixá 'l cronómetro
á Barcelona á adobar
y vull di á 'n al Timoné
que 'l reculleixi al instant.
- JUL. Si no es mès qu' aixó no 'l cànsi;
hi ha un noy aquí 'l costat
que cerra mes que una llebra

y hi anirà ab quatre salts.

PER. No 'l coneix?

JUL. Ja 'l coneix jo

vingui que hi 'n irem plegats. (*Sen van.*)

VEN. (*Pera si.*) (Dèu mèu, que passa per mi?)

BAL. No tardèu gaire á tornar.

ESCENA XVII.

DITS *menos* JULIO y PERET.

RAM. (Dèu no 'm valga si tots dos (*Pera si.*)
no van á trencarse 'l cap.)

No sospitas res? (*A Roseta.*)

ROS. (*Ab tò aspre.*) De qué?

RAM. Roseta!

ROS. Deixam ab pau.

RAM. Per mes que 'm fassis lo serio

t' aniré sempre 'l detrás

lo mateix que un gos.

ROS. Donchs vinahi
tindrè llacayo de franch.

BAL. L' asseguro, senyó Anton,

que avuy m' ha proporcionat

uns dels dias qu' he passat

mes felissos en lo mon.

¡ Quinas noyas, quin minyó

quin pare!

ANT. Ja 'm vaig fent vèll...

y en Peret es un anyell.

RAM. En Peret es un lleó.

ANT. Vòls di noy?

RAM. No 's afiguri

que 's planyi, si algú li falta,

quant la bilis se li exalta

no hi há cap sant que 'l deturi.

BAL. Es una gran qualitat

per maná 'l mèu berganti;

mariner com un delfi

jovenet, pero trempat.

ESCENA XVIII.

DITS y TIMONÉ.

(Lo Timoné apareix al dintell de la porta, mentres Balsant parla, éll se va acostant.)

- BAL. Per forsa 'm fá teni orgull
lo mòlt bè que tot me va,
allá hont poso la má
tot me surt milló que vull.
En quant se 'm acosta algú,
ó 's passeja al mèu costat,
ó 'm demana caritat,
ó 'm adula, de segú,
y 'm moteixen, dántme encens:
«Lo fill mimat del destino.»
(Lo Timoné se hi acosta y agasantlo pel bras, en
veu vaixa li diu:)
- TIM. Ets un lladre , un asesino !
y es robat tot lo que tens.
Per mès que ab un goig fingit
enganyis lo món ab l' or
no tens pau dintre del cor,
ni pòts dormi may de nit.
- ROS. Ventura que li déu di ?
que 's hagi transmudat tant.
- VEN. No hu sé.
- BAL. (A tots.) Volan un instant
ferme 'l favor de sorti ?
- ANT. Ab mòlt gust.
- BAL. Dintre un moment
seré ab vostés.
- ANT. Si senyó.
- BAL. Hasta luego...
- ANT. Passiho be,
y mil gracias per las flors. (Se en van.)

ESCENA XIX.

BALSANT y TIMONÉ.

- BAL. Home ó dimoni que vens *(Fora de st.)*
ab llenguatge tenebrós
á turbá la meva pau
que pretens de mi ? que vòls ?
qui ets per parlá com parlas ?
- TIM. La teva consciencia só
que t' está dient, Balsant,
abuy t' ha arribat lo torn.
- BAL. Llam del cel ! si t' afigures
que tinch tant petit lo cor
que me 'l arronsin fantasmas,
company, me coneixes poch.
Prompte qui ets ? que pretens ?
- TIM. Lo pare d' en Julio só
que avuy te ve á demanar
compte de vint anys de dol,
de la sanch y de las feridas
obertas en lo mèu cos,
del robo de una fortuna
guanyada ab lo mèu suhor.
- BAL. ¡ Parleu baig ! *(Horroritsat.)*
- TIM. Ola, no deyas
que may se 't arronsa 'l cor ?
- BAL. Escolteu ; tot lo passat
está ple d' amarchs recorts
per mi, pero tot té es mena
si 'm voleu ajudar vos ;
jo os tornaré la fortuna
doble, triple, tot quant or
volgueu que os dongui os daré,
perqué l' or lo tinch á dòlls,
y á pesar que tot hu dona
á mi no 'm ha dat repós ;
sòls una cosa ecsijesch,
que vull que 'm deixeu 'l noy.

- TIM. Que 't deixi 'l noy ? lo mèu fill ?
Balsant, que ho dius de debó ?
- BAL. En lo mèu cor sech y mústich
no hi ha hagut mes qu' una font,
una font que 'm rega l' ánima,
l' amor que 'm tè aqueix xicot;
y no pretengueu robarme'l
perquè só capás de tot.
Li deixaré tot quant tinch
y no tindrà en aquet món
gust que no li satisfassi,
l' estimaré... mès que vos,
pero no vull que conegui
may altre pare que jo.
- TIM. Pobre home ! qui t' ha enganyat ?
Que 't creus que 'ls vint anys de plórs
que he passat buscant l' ovella
son per entregarla al llop ?
Jo só 'l bras de Dèu que baixa
per ferirte al mitg del cor,
la sola fibra que hi tens
vinch á trencártela jo.
- BAL. Consentiu.
- TIM. No mil vegadas.
- BAL. Penseusi, perquè...
- TIM. May.
- BAL. Donchs
doneu á Dèu vos mateix
compte de la vostre sort.

ESCENA XX.

DITS FRANCESCH y TORTOSI.

- BAL. Francesch, Tortosi ! (Cridant.)
- FRANC. Y TORT. (sortint.) Que hi ha ?
- BAL. L' home que vejeu, sap tots
los secrets de nostre vida.
poseuli á la boca un mòs.
- TIM. ¡Assessinos ! (Tapantli la boca.)
- BAL. Y mes tart

à mar ab un pes al coll.
(*Balsant obra la porta del soterrani y diu.*)
A dins ab ell.
(*Lo Timoné 's resisteix abans no li afican.*)

ESCENA XXI.

BALSANT.

(*Ab desespero.*) Viva Deu !
si quant tracto de se bo
m' empeny la meva planeta
del crimen pels esgraons,
fins al fondo del infern
aniré baixantlos tots.
(*Se tira ab una cadira apoyantse sobre la taula
en eix moment truncan.*)
Trucan...

ESCENA XXII.

DIT y DIDA.

(*Sortint per anar obrir pasa per l' escenari.*)

Did. Ja va.

BAL. També 'ls sap,

¡ encara no n' hi ha prou !
Did. Corri, senyor Balsant, corri (Cridant.

que acaban de portá 'l noy
tot banyat de sanch. (Se 'n va.)

BAL. (*Fora de si.*) ¡ Que dius?

en Julio ! ¡ Senyor, Senyor
mateume á mi si voleu
jo hu tinch merescut, ell no ?

ACTE TERCER.

La mateixa decoració del acte segon.

ESCENA PRIMERA.

BALSANT (*Desesperat.*)

Si 'l noy arriba a morí
á mitg món tinch de matá,
faré que 'l mèu nom s' escriga
per tot ab lletres de sanch.

ESCENA II.

BALSANT y DOCTÓ, *que surt del cuarto d' en Julio.*

BAL. Com está 'l noy? Hi ha perill?

La ferida 'l matará?

DOC. Se ha cregut que 's moriria

sòls per veure'l desmayat?

No li dongui cap cuidado

es per lo gran doll de sanch

que ha brotat de la ferida

que li ha fét la bala al brás:

l' he envenat y avuy mateix
ja estarà bó.

BAL. Es veritat?

Gracias, bon Dèu.

DOC. ¡Si l' estima

á don Julio!

BAL. 'S fá estimá.

DOC. ¡Oh si! son un pare y fill
que, mes qu' homes, semblan sants.

BAL. Senyó doctó...

DOC. Tot lo poble

en estimarlos be fá;
dixós lo poble que té
per protector á un Balsant.

(*Mirant lo relòtje.*) Es tart y ab lo sèu permis
me 'n vaig á veure 'ls malalts
y mes tardet tornaré.

BAL. Entre 'ls mès necessitats (*Li dona unas monedas*)
reparteixi aquets vint duros.

DOC. Ho faré de mòlt bon grat.

BAL. Vagi en nom de Dèu, doctó.

DOC. Servirlo, senyó Balsant. (*Se 'n va.*)

ESCENA III.

BALSANT.

Fora 'n Julio de perill
respiro ab mes llibertat.
¡Del Timoné m' olvidava
al veurer del noy la sanch!
¡Ah, Timoné, Timoné!
devant de mi t' has posat
y 'l que devant mèu se posa
sens' remey l' he de xafá.
Morirás y dintre poch!...
Si 'n Francesch hagués gosat
clavarli al pit un punyal
quant ab ell estava á baix;
la inquietut que ara 'm mata

del cor se 'n haguera anat.
Tinch pór que al portarlo á bordo
se descobri... no fos cas!...
Que cobarts son aquets homes
quant no están en alta mar.
Podé li he ofert poch, mil duros
creya que era ben pagat...
Li donaré tot quant tinch
mentres viu no isca de baix.

ESCENA IV.

BALSANT y PERET.

BAL. Ve á darme 'l pèsame, Pere,
per la desgracia del noy?

PER. Sens' ducte no dèu sabé
lo qui l' ha ferit?

BAL. No.

PER. Jo.

BAL. Vosté! Que ingrats son los homes!

PER. Fora suposicions
no 'm calumnihi que pót, sè',
estat massa generós.

BAL. Generós! y l' ha ferit?

PER. No li he atravessat lo cor
perquè no 'm ha dat la gana.

BAL. Peret, vosté 's torna boig
pensi que parla ab un pare,

PER. Y vosté pensi que jo
só un home que li han robat
lo que mès volia al món.

BAL. No l' entench...

PER. M' esplicaré
ja que comprendrem' no vol.
Jo era promés de Ventura
feya mòlt temps, lo sèu noy
aprofitant ma allunyansa
se ha valgut de l' ocasió
y me ha virlat la promesa

y me ha trossejat lo cor.

¿Mereix una bala al pit
lo qui fá tan vil acció?

BAL. ¿Quina culpa te 'l mèu fill
si Ventura li té amor?

PER. Aquí tè amor la Ventura
no es al noy, es als millons.

BAL. ¿Acás lo mèu noy no es digne
que l' estimin per ell sol?

PEL. No hu fora si com aqueixa
fossint totas sas accions.

BAL. De quin modo pren las cosas...

PER. Deixém aqueixa cuestió
que al tractarla s' em desfilan
totas las fibras del cor.

BAL. Quant tornarà de viatge
ja no estarà tan gelós ;
la allunyansa cicatriza
las feridas del amor.

A més, jo procuraré
recompensarli 'l trastorn
que li ha causat lo mèu fill ;
desde ara te doble sòu.

PER. ¡ Senyó Balsant, y que 's pensa
que só un home sense honor ?
No comandava 'l sèu barco
per tot l' or que hi ha en lo mon.

Vosté no coneix á 'n Pere.

BAL. (No 'm faltava mes que aixó.) (Apart.)
tots los contratempes plegats,
se agrupan al mèu entorn.)

Pero, Pere, reflexioni
que á mi 'm convé mòlt y mòlt
que surti 'l barco demá :
si no está content del sou
li triplicaré.

PER. M' ofenen
aqueixas próposicions.
Aquí té 'ls papers d' abordo
y disposi .. Dintre poch

li portarem la ventura.

BAL. Pero Pere...

PER. Es en va tot. (Se 'n va.)

BAL. Ja no 'm queda altre remey (Al quedá sol.)
per traure á eix home del mon
que assassinarlo aqui baix.
Lo Francesch ho farà. ¡ 'L noy !

ESCENA V.

BALSANT y JULIO.

(Sortirà en Julio envenat del bras y eix sostingut per
un mocador negre de seda.)

BAL. Julio, fill mèu ! com estàs ?

JUL. Una mica adolorit.

BAL. Perqué t' alsavas del illit ?

JUL. Per una ferida 'l bras ?
si no es re...

BAL. Quina imprudencia
has comés ; si te hagués mor ?

JUL. Per una cuestió de honor
sempre 'm jugo l' existència.

BAL. ¡ Ingrat ! no saps que sens' tu
de pesar també 'm moria.

JUL. Al cel ab mi 's juntaria.

BAL. (No hi puch aná.) (Ab desespero ; pera si.)

JUL. De segú
que ara ja no respirava
si éll mor m' hagués desitjat ;
á tres passos me ha tirat.
Al principi me apuntava
aqui, en lo bell mitg del cor ;
no sé que li passaria
que variá la punteria
y 'm ferí del bras.

BAL. ¡ Oh horror !

Julio, per miracle vius.

JUL. Agrehit li tinch d' está

perqué no 'm volgué matá;
me sap greu.

BAL. No saps que 't dius.
Deixem aqueixa cuestió
perque aviat m' enfadaria.
(*Després de pausa.*) De aquí se 'n va.

JUL. Que volia?
sabé com jo estava?

BAL. No;
ha vingut á dú 'l papers
del Maria.

JUL. Mòlt be fá;
com ha d' essé capitá
del nostre barco?...

BAL. Després
me ha dit: «Aqui portarem
á la Ventura.» Ja ho veus
dintre poch los desitjs tèus
serán satisfets.

(*Balsant se 'n va cap á la calaixera de ahont
trau uns papers: Julio dirá 'ls següents versos
mentres ell estara mirant los papers.*)

JUL. (*Reflexiu.*) Veurem.
La que enganya 'l sèu promés
al marit enganyará
muller meva nó será
dona que no fassi 'l pés.
Ho pensaré.

BAL. (*Entregantli 'ls papers.*) Aquí tens
un regalo.

JUL. Que es aixó.

BAL. Res, que t' he fét donació
de tres cuartas parts del bens?

JUL. Pero...

BAL. Es ma voluntat.
Vull que vegis si 'l tèu pare
t' estima, Julio.

JUL. Y ara,
que algun cop hu he ductat?
Creguim esqueixi 'l papé

- que l' or no 'm ha de fèr creixe
lo mèu amor. Pòt coneixe
que m' ofént.
- BAL. (*Ab tò aspré.*) Acepta.
- JUL. Be,
si tant si empenya.....
- BAL. Está clá.
Ab aquet dono á Ventura
(*Obrint un altre paper.*)
mitg milló; ¡pobre criatural!
la vull fèr felis.
- JUL. Papá.
y si ab ella no 'm cases?
- BAL. Com!...
- JUL. Aixó 's perderia.
- BAL. Peró. .
- JUL. Y 'm digui; si sotsehia
que ella á 'n á mi no 'm volgués ?..
- BAL. A que ve aixó ?
- JUL. Per ún cas;
no 'n crech res...
- BAL. Y que ets ximplet,
després de deixá á 'n Peret
vóls que 's tornés endetrás ?
- JUL. La dona es tan caprixosa...
- BAL. Encara que fés això
fóra séu 'l mitg millò.
Es tan bona, tan virtuosa
que dessegur l' empleyava
fent caritats. (*Pera si.*) (Li daré
lo que es séu, ay ! me trauré
un pes que 'l cor me xafava.)
- JUL. Vosté es massa generós;
si fá gairas caritats
per l' istil, arruinats
anem á quedá tot dos.
- BAL. Tu m' has ensenyat, fill méu,
fé' aqueixas, piadosas obres.
- JUL. Yo lí he fèt socorre 'ls pobres
peró vostè fá un hereu.

- BAL. Si ha de sé lá teva dona
perqué t' hi oposas ?
- JUL. Jo no.
- BAL. Per mi es gran satisfacció
fé felis á una persona.
- JUL. Però...
- BAL. (*Enfadat.*) Es ma voluntat
y calla.
(*En eix moment Balsant mira 'l relotge ; deixa
la donació feta á Ventura dessorre la calaixera,
pren lo sombrero y diu:*)
(*Pera si.*) (Ja son las sis
que mori eix vespre es precis.
En Francesch hont haurá anat ?
Vaig á buscarlo.) En aqui
estás mal per la ferida
vesten al cuarto. ¡La dida!
(*Surt la Dida de la seva habitació. Balsant se
'n va.*)

ESCENA VI.

DIDA y JULIO

- DID. (*Ab carinyo.*) Perqué 's movia de alli ?
- JUL. Si ja estich bo.
- DID. Fá mòlt mal
d' estarse 'n aquí la sala.
- JUL. *Vamos no me renyis, dida.* (*Ab carinyo.*)
- DID. Es perquè l' estimo massa.
- JUL. Saps que 'l pare fá unas cosas
que no me puch explicarlas.
- DID. Que ha fét?
- JUL. Res, que mitg milló
á la Ventura regala
encara que ab mi no 's case ;
lo que es mòlt fácil.
- DID. M' enganya,
n' está massa enamorat.
- JUL. M' ha fét obri 'ls ulls la bala.

- L' estona que he estat al llit
no més que ab ella pensava
y pensant y repensant
he vist que era mòlt ingrata
ab los que l' han recollida
y ab tan amor l' han tractada.
- DID. Era lo que jo li dèhia
y creguim déu olvidarla.
(*Ab ensietat, pera si.*)
'Hont serà 'l senyó Narcís ?
l' haurán mort?)
- JUL. Es caprichada
ferli aqueixa donació.
- DID. (Ay ! l' ansietat me mata ; (*Pera si, distreta.*)
en Balsant té tan mal cor!)
- JUL. Que 't passa dida estimada ?
- DID. Li he de descobrí 'l misteri
(*Continuan distreta y parlant pera si*)
que la sèva vida tanca
y no se com ferho. Avuy
me deslligo la mordasa
que he portat vint anys seguits.
Si li dich d' un cop lo mata
la sorpresa... Com ho arreglo ?
; Ajudaume, Verge Santa !
avuy ho ha de sabé
tan si 'l matan com si 's salva.)
- JUL. Tens secrets per mi ? fás mal,
perquè abans tot m' ho confiavas ;
tu m' has fét de mare y déus
dirmo tot. Ab que pensavas ?
- DID. Lo pensament que tenia
era mòlt trist ; recordava
un cas que 'm varen contá
quant estavam á l' Habana.
- JUL. Com de casa no 'm puch moure
vindrà mòlt be una rondalla.
Assentat al mèu costat
y comensa.
- DID. Una vegada... (*Sentantse en lo sofà.*)

- (¡Donaume forsas, bon Dèu!) (Pera si.)
JUL. Era un rey?.. (Ab tò de broma.)
DID. Era un pirata...
JUL. La escena passa en lo mar ?
DID. Si senyó.
JUL. Ja mès me agrada.
Digas, Dida.
DID. (¡Com comensol) (Pera si.)
JUL. Vamos, dona.
DID. (*Tota aqueixa rondalla déu dirla mólt despay y dividint las oracions. Déu veurers en ella una dona que sufreix y no pót traurers las paraulas de la boca.*)
Era un pirata
que va fé tants y tants crims
que del mar va enrogi l' aigua.
Un dia se va atracá
á un barco... á una fragata,
va assessiná 'ls mariners,
y després vaixá á la cambra...
y... veliaquí, que alli vaix
hi havia un noy que mamava
y la dida que 'l tenia.
Fòu lo cas; que aquell pirata
á l' aná á degolla 'l noy,
aquell noyet que mamava ;
me entén, Julio?
JUL. Vaya, digas.
(La rondalla que 's pesada.) (Pera si rientsen.)
DID. Al ana á degolla 'l noy,
lo noy sé hi jira de cara
y 's posa á riuresent d' ell;
Com que 'l perill ignorava.
Veliaquí... que 'l veure aixó
de la ma li caigué l' arma,
y en compte de matá 'l noy,
lo besava y rebesava.
La dida estava mitg morta;
nó deya ni una paràula.
Lo cas fou; no sé perquè,

que 'n lo sèu bárco pirata
va fé trasbordá á la dida
y al noyet. Me descuidava
dirli que 'l pare del noy
comandava la fragata
y que era un home mòlt rich
y mòlt bo; ferit estava
sobre coberta, y 's pensaren
que era mort.

(Pausa, com coordinant las ideas.)

JUL. (A fé 'm fá gracia *(Pera si.)*
ab l' entussiasme que ho conta,
y 'l mòlt que 's véu embrollada.)
Digas.

DID. No 'm recorda be,
fá tant temps.

JUL. *Vamos, acaba.*

DID. (Daume forsas, Verge pura, *(Pera si.)*
la bona intenció que 'm valga.)
*(Durant eix tros de rondalla la cara de Julio
espresa tristesa y cap al últim un gran desso-
sego.)*

Donchs com deya ; veliaquí,
que 'l noy y la dida estavan
en lo barco de aquell tigre
en una preciosa cambra ;
quant un dia, aquella fera,
crida á la dida y diu : «Vaya,
(Recalcan aqueixas paraulas.)
si 'm juras guardá secret
vos salvo, ó sinó á l' aigua.»

La dida per salvá 'l noy *(At convinció.)*
ho va jurá ; pel noy, vaya,
lo que es per ella, primé
la matan que está callada.

Y veliaquí, que aquell home
(Després de pausa.)

va deixá de essé pirata,
se 'n va ana á viurer á un poble,
y 'l noy pel sèu fill passava.

JUL. (No se perquè 'm posa trist (Pera si.)
lo senti aqueixa rondella.)

DID. Y dihuen que, 'ls d' aquell poble
al pirata veneravan,
per las caritats que feya,
y...

JUL. ¡ Aqueixa historia ! (Ab dessosego.)

DID. S' acaba.

Ja no mès me falta dirli,
la sorpresa del pirata
al trobá 'l paíre del noy
que anys feya mort lo contava.

JUL. Dida, digam; tot seguit, (Alarmat.)
com se deya 'l noy ? Acava.

DID. (Si ara li dich mos perdem.) (Pera si.)

Lo nom... no hu diu la rondalla.
(En aqueix moment se sent truca á la porta.)

Trucan. Vagesin en al cuarto,
que si 'l sèu pare 'l trobava...

(Dèu mèu; Dèu mèu ampàreumos.) (Pera si.)

(La dida se 'n va á obrir la porta.)

ESCENA VII.

JULIÓ.

Es casualitat mòlt rara . (Recapacitant.)

lo del noy y de la dida;

l' emoció ab que ella ho contava..

Si jo fòs aquell noyet, (Fora de si.)

y ella la dida... 'l pirata

fòs... No pòtsé. Al pensarho,

de horror se 'm esquerda l' ánima.

(Se 'n entra al sèu cuarto desesperat.)

ESCENA VIII.

DIDA, SENYÓ ANTON, VENTURA. ROSETA y RAMON.

ANT. Lo senyó Balsant ?

DID. Fá un rato

que ha sortit; dintre mólt poch
deurá essé aqui. (Sap ahont para
(*Apart al Senyó Anton.*)

lo Timoné, Senyò Anton) ?

ANR: L' hem buscat per tot arreu
(*Contestan á la Dida.*)

sens' poguerlo trobá enloch.

(*En veu alta, y ab tó satirich.*)

A qui 'ls hi portem la jove: •

¡ es una noya !

VEN. (¡ Ho dolor !) (*Pera si.*)

Lo que estich ara patint
no hu paga tot l' or del món.)

Roseta, fés qué 'l tèu pare (*Se á costa á Roseta*)
me perdone.

DID. (*Portan lo S. Anton á un recó.*) Senyó Anton,
escolti quatre paraulas.

RAM. Encara 'm guardas rencor ? (*á Roseta.*)

ROS. Rencor, si ab tuja no hi penso, (*Despreciantlo*)
no me ocupo de tan poch.

RAM. Roseta, Roseta mira
que 'm farás perdre 'l timó.

ROS. Encara que 't deserbolis
me té sens' cuidado, noy.

RAM. ¡ Rabatua ! de xicota.

VEN. Ja saps no hi te culpa.

ROS. No ?

No falta 'l que de mi ducta ?

VEN. ¡ Jo 'n tinch la culpa ! Era fosch
y 'm va pendre á mi per tu.

¡ Que os ne causo de dolors ! (*Casi plorant.*)

ROS. Ja t' he perdonat, Ventura,
y no 'm parlem més.

(*Anton, seguint la conversa que fá rato tenen
ab la dida.*)

ANT. Lo noy (*Sorprés.*)

es lo fill del Timoné ?

En Balsant lo pirata, oh !

DID. Si, no li quedi cap ducte ;
y conti que l' haurán mor.

ANT. Sens' cástich no ha de quedá
aquet crim tan horrorós.
Ho tenim de di á 'n Peret,
no hi ha remey. Tu, Ramon. (*Cridantlo.*)
Corre ves á di á 'n Peret
que vinga tot seguit.

RAM. *Voy.*
Vosté fassi que la Rosa
me torni la estimació.

ANT. Si home, sí.
(*Ramon se 'n va precipitadament.*)

ESCENA IX.

DITS *menos* RAMON.

DID. Ab gran cuidado (*Ap. al Sr. Anton.*)
havem d' obra que, si no,
dessegú s' escaparia.

ROS. (*Que dirán?*) (*Pera si, mirant al seu pare.*)

DID. No he patit poch
ab vint anys d' está callada,
tot per fé á 'n Julio ditzós.

ANT. ¡Pobre dona! (*Pera si.*)

VEN. M' heu portat
ab violencia en aqueix lloch.

ROS. A casa no hi pòts está
després del que ha passat.

VEN. No!
La ingratitut que he comés, (*Arrepentida,*)
á fins á mí 'm causa horror.

DID. Hont l' haurán aássessinat?
Potsé á bordo?

ANT. A bordo, no;
hi ha massa gent.

ROS. Sen casada (*A Ventura.*)
te s' amaynará 'l dolor,
serás tan rica!

VEN. Roseta,
per Dèu n o digasó aix.

He vingut á aqueixa casa
per dir á en Julio: 'L mèu cor
perteneixia á 'n Peret,
á vosté l' enganyava.

ROS. Oh!

Si t' estima 'l matarás.

VEN. Vull retirarme del món;
lo que he fét tinch de purgá.

ROS. ¡Desgraciada!

ANT. Que á aquet pilló (A la Dida.)
aquí 'l tinguessim per sant !
(En aqueix mateix moment entra 'n Ramon fa-
tigat.)

ESCENA X.

DITS y RAMON.

RAM. En Peret no 's troba á en lloch,
peró he encarregat li digan,
que 'l vól veure y que aquí som.

ESCENA XI.

DITS y FRANCESCH.

Entra en Francesch borratjo, agafantse per las parets.

FRAN. Lo senyó Balsant?

DID. No hi es.

(Es un dels piratas.) (Al senyó Anton.)

FRAN. Bo,

y á fé que 'm convé mòlt veurel,
aquí l' espero. (Se assenta ab treballs.)

ANT. (Baig, mirantlo.) Lo tèu coll
lo tè de segá una corda.

FRAN. (¡Lo vi que 'n don' de valor!) (Pera si.)

DID. (Pera si.) Sí, sí, está ben borratjo.
(Com si li vingués una idea.)

¡Ah! Mos deixin tots dos sòls, *(Al senyó Ant.)*
 Fassin com si 's despedian
 y vagin al menjador.

ANT. Que intenteu fèr?

DID. Ja hu sabrà;
 vagin.

ANT. *(Fingint.)* Li dongui espressions,
 dientli que 'm estat aquí
 y que 'ms vingui á veure. Tots *(A tots.)*
 seguime sense dir res.

RAM. *(A Roseta.)* Que li passa?

ROS *(Ab tó aspre.)* Que ho se jo.
(Se 'n van pel foro y la Dida 'ls acompanya.)

ESCENA XII.

DIDA y FRANCESCH.

(En Francesch no 's podrà traure las paraulas. La Dida tanca las portas y s' hi acosta.)

FRAN. *(Pera si.)* Per fé r fugí la tristesa,
 no hi ha res millor que 'l vi.)

DID. *(Pera sí.)* *(Jo li tinch de fèr cantá;*
 ahont es lo senyó Narcís.)
 Francesch, ja feya mòlt temps
 que no 't veyá per aquí.

FRAN. Que 'm coneixes? *(La mira sorprés.)*

DID. Si 't conech?

Miram.

FRAN. Me sembla t' he vist
 y ara no recordo ahont.

DID. Só la dida del nen xich
 que traguereu de aquell barco.

FRAN. Donchs tu est dels nostres?

DID. Si.

FRAN. ¡Ay batua de la dida!

¡Saps que t' has ben envellit?

Abans eras una dona...

que Dèu mos en dó.

- DID. Ca.....
- FRAN. Si;
eras tan guapa, tan fresca....
(*Després de pausa.*)
Mè'n vaig als Estats Units,
que no hu saps?
- DID. Si ja m' ho ha dit
lo Senyó Balsant. Fas bè.
- FRAN. Si un no viu tranquil aquí;
no hi ha un poble ahont no 's vegin
mossos d' escuadra y savils.
Que tarda 'l Senyó Balsant. (*Ab impaciencia.*)
- DID. Que li vòls?
- FRAN. Li vinch á di;
que vull guanya 'ls mil durets
que m' ha ofert. Vingan pistrinchs
que tot lo demés son bromas.
- DID. Es clá.
- FRAN. Ja ho déus sabè?
- DID. Si ;
lo Senyó tot m' ho confia.
- FRAN. ¿Creurás que 'm mancava esprit
per matá 'l pare del noy?
- DID. (*Pera si.*) (!No ès mort!) ¡Acobardit
un homé valent com tu?
no 's pót pas creurer. (¡Ah vil !)
- FRAN. Fins á mi 'm sembla mentida.
Mira, ab un porró de ví
he recobrat lo valor,
y lo que es ara, ja vinch
tan disposat per matarlo
que me 'n hi vaig tot seguit.
(*Se alza, obra la escotilla y se trau un llarch
gabinet.*)
- DID. ¡Ab lo gabinet! (*Horrorisada.*)
- FRAN. Es cla,
tinch de tocarli 'l violi. (*Fá aqueixa acció.*)
- DID. Es que, las taças de sanch
mos descobrirán lo crim.
(*Com ho faig per contenirlo?*)

- FRAN. Y donchs com hu arreglo ?
DID. (*Després de pensar un rato.*) Allí
tinch un xarop que, 'n veguenlo,
al cap de poch, bona nit.
FRAN. Tens rahó que irá be, portal' ?
DID. Dom' lo gabinet á mi, (*Li pren lo gabinet.*)
per que no vull compromisos.
(*No tornas sortí de dins.*) (*Tot anantsen.*)
FRAN. Aquet dimoni de donas
saben més que un aguatzil.
DID. Aquí es. (*Portant una ampolla petita.*)
FRAN. Au ; donchs vaixemi.
DID. No caiguis... (*Vegentlo bamboleixar.*)
FRAN. Jo crech que 'l vi
me ha emborretxat una mica.
DID. Baixa y aguant ; aixís.
(*Baixan los dos per l' escotilla, en Francesch
apoyat ab la dida.*)

ESCENA XIII.

PERET.

Que es lo que passa que 'l pare
me fá buscá pe 'n Ramon,
deixan recado que vinga
al moment, que convé mòlt.
En aquí no hi ha dingú ;
dins de aquet cuarto tampoch.
Ahont serán dessegur ?
que, serán al menjador.
(*Peret se 'n và al menjador y torna á deixá
ajustada la porta.*)

ESCENA XIV.

DIDA y TIMONÉ.

*¡Pujan de abaix. la dida primer, y se 'n va á escoltar
á la porta del foro.)*

- DID. Ben amarrat queda abaix.
Me sembla que 's sènt remor.

TIM. ¡ Ah, Dida, Dida estimada
té dech la vida ! Y 'l noy ?

MID. Ja 'l veurá. ¡ Lo Senyó, Balsant !
Entrem en lo cuarto fosch.

(Lo Timoné vol quedarse, però la dida l'empenya cap á dins d' un cuarto, que tindrà la porta en la penúltima caixa.)

ESCENA XV.

BALSANT.

(Ab semblant desesperat.)

En Francesch ahont será?
que no l' he trobat en lloch.
¡ Llam del cel ! com se acobardan
aquets homes tenint or !
Abans no més que mirantlo
haguera mort á mitg mon.
¡ Y no ve ! Las horas passan ,
y 'l Timoné viu ! La pó
que tinch de que algú ho descobri
me fá arrugas en lo cor.

Si per un cas imprevist
s' escapés, y á lo méu noy
li digués: « Jo sò 'l téu pare »
Aqueixa ideya 'm fá horror .
Té de morir tot seguit;
per matarlo 'm basto jo.

(Corra á la calaixera, trau un punyal, ajusta la porta y baixa á baix.)

(Surtan del cuarto fosch la Dida y 'l Timoné, la primera, se 'n va á buscar al Senyor Anton y familia; y lo segon, se queda en un recó)

ESCENA XVI.

BALSANT DIDA y TIMONÉ.

TIM. Infame ! Vil assessino !

(Pera si.)

DID. Vaig á avisá 'l Senyó Anton.

(Hi va.)

(Balsant pujant de cometre lo crim, es adelanta cap á lo apuntador y diu, desesperat.)

BAL. Lo punyal á fins lo manach
li he entrat á dintre del cor.
Mort lo Timoné, tindré
sempre al méu costat al noy.

(En aquet mateix moment apereix en el dintell de la porta del foro tots los de casa 'l Senyó Anton, junt ab en Ramon. En Julio surt de la seva habitació quant los altres ja han entrat.)

ESCENA XVII.

TOTS menos lo DOCTÓ.

(Recomano aqueixa escena.)

(Lo Timoné se acosta ab en Balsant al mateix moment de acabar de dir los últims versos y posantli la mà dessobre la espatlla li diu:

TIM. ¡Assessino!
(Balsant al sentir la veu del Timoné y al veurerlo viu pert l' enteniment.)

BAL. ¡'L Timoné!
¿Dos vegadas ja t' he mor
y encara tornas á viure?
(Esclafa una forta rialla.)

Ja, ja, ja. Apartat visió.
No me 'l pendrás pas á 'n Julio.

JUL. ¡Pare!

BAL. Ahont es lo noy? *(Desconeixent á en Julio)*
Vull tenirlo al méu costat...

TIM. ¡Fill mèu, fill mèu! *(Abrasant á en Julio)*

JUL. *(Apartant al Timoné.)* Qui sou vos?

DID. Es lo sèu pare D. Julio.

BAL. Fantasma apartat, que vòls? *(Mirant al Timoné)*
(Rient.) Ja, ja ja... tu vols quet mati,
y ab aquet serán tres cops.

DID. La història de aquell pirata *(A Julio.)*
es la seva historia.

JUL. ¡Oh!—

- DID. Es lo sèu pare!
- TIM. Si, Julio,
vint anys que 't busco per tot.
- JUL. ¡Pare! *(Abrassantlo ple de llàgrimas.)*
- BAL. Que voleu fantasmas? *(Ab vista extraviada.)*
Fugiu...
- TIM. ¡S' haurá tornat boigt!
- BAL. Perqué vos trobeu aquí
tots los que en mar he mor? *(Ab vista de boigt.)*
Que voleu? Fugiu espectres
que de mirarvos tinch po.
Tu, ets la mare de Ventura
que 't vaig robá mitg milló;
ja 't coneix; te vaig matá
donante un cop d' aixà 'l coll.
Tu, 'l pare del noy. Vosaltres,
mariners que també he mor.
(Creyantse que 'l tenen agafat.)
¡Quanta sanch! No us acosteu;
fugiu... no me agafeu no...
¡Ay! teniu las mans de ferro;
dejeume aná per favor...
No 'm feu pati tant... deixeu-me...
Perdó fantasmas, perdó.
(Se 'n entra al sèu cuarto desesperat, pus li sembla que las fantasmas lo agafan.)
- TIM. La seva conciencia parla.

ESCENA XVIII.

DITS menos BALSANT y lo DOCTÓ.

(Entra lo Doctó y 's queda un moment sorprés; la Dida al veurerlo li diu:)

- DID. Entri allí Senyó Doctó. *(Hi entra.)*
- JUL. ¡ Pare, pare ! *(Se 'n va ab en Balsant.)*
- TIM. Julio, vina.
- JUL. Me ha tingut vint anys amor. *(Entra al cuarto.)*
- TIM. ¡Pobre noy! *(Entra també al cuarto d. B.)*
- ANT. Lo que es lo castich,

no potsé mes horrorós.
(*La dida se 'n entra també al quarto d'en Balsant*)

ESCENA XIX.

SENYÓ ANTON, PERET, RAMON, VENTURA y ROSETA.

ROS. Ventura, no 't desconsolis.

VEN. ¡Ay pobre mare!

ANT. ¡Inhumá!

tèns las estranyas de tigre
y apariencias de sant!

PER. Ab cent morts que li donessint
no fora prou castigat.

ANT. Ventureta no t' trastornis *(Conmogut.)*
sens' castich no quedarà.

VEN. Ay! encara que 'l castiguin
la mare no 'm tornarán!

RAM. ¡Desgraciada!

ROS. 'L nostre amor
tas penas amaynará.

VEN. ¡Lo vostre amor! Lo he perdut,
no sò pas digne de tant,
sò un ingrata; l' ambició
me ha fét olvidar vint anys
d' amor y de sacrificis
que heu fét per mi.

ANT. Es vritat,

has fét al noy infelis,
ell que t' estimava tant;
y has fét que á la Roseta,
la prengúes per criminal
sent tu la que 'n á la reixa
eras, com has confessat.

¡L' amor que tots t' hem tingut
mos lo has pagat ben mal!

VEN. ¡Es cert!

ROS. ¿La que creix sens' mare
que falti un cop, que es estrany?
La mare es pels fills l' estrella

que 'l camí, 'ls hi va marcant
per navegá en aqueix món ;
sense estrella ha navegat
l' infelis ! ay ! no la culpi,
per qué un cop va naufragar.

VEN.

¡ Roseta !...

PER.

(¡ Llástima 'm dòna !)

ESCENA XX.

DITS, DOCTÓ, DIDA TIMONÉ y JULIO.

DOC.

(Desde lo d'intell de la porta.)

Ha mor lo Senyó Balsant:
preguin per ell.

ANT.

¡ Com, á mor ?

DOC.

D' un derrame cerebral,
produit per l' emoció
que, fá poch, ha experimentat.

TIM.

Ja compte á debant de Dèu
(Sortint ab en Julio del cuarto de 'n Balsant.)
dels séus crims está dorant.
Fill méu, si no te aconsólas
lo téu doló 'm matará.

JUL.

Me tenia tant amor,
que sa mort tinch de plorar.

DOC.

Vaig á dar part al Alcalde
de tot lo que aqui ha passat.

DID.

Y no 's descuidi de dirli
que 'l Francesch es mort á baix.

(Lo Doctó se 'n va.)

ESCENA ÚLTIMA.

TOTS, menos lo DOCTÒ.

JUL.

Té Ventura. (Li entrega la donació.)

VEN.

Que es aixó?

JUL.

Tot lo que ell te havia pres.

VEN.

Roseta será 'l tèu dot,
prenho.

- ROS. Y tu que tindrás? *(Apartantho.)*
De cap modo.
- VEN. Per hermana
me 'n vaig á un Sant Hospital,
y alli purgaré mas faltas.
Me perdone. *(Al Senyó Anton.)*
- ANT. Ja ho estás, *(Conmogut.)*
pero no mos desemparis.
- VEN. Peret, me vòls perdoná
lo mólt que te he fét sofri?
Ay! per Déu, tingas pietat
de la que, sóls un moment,
te va deixá d' estimá.
- TIM. *(A Julio.)* ¡L' estimas? *(Senyalan á V.)*
- JUL. No pas com ell.
- TIM. Donchs feslos ditxosos.
*(En Julio reflexiona un moment y passa entre
mitg de Ventura y Peret.)
(Peret contempla á Ventura.)*
- PER. ¡Ay!
desgraciada! Ja 't perdono.
(Si l' estimo mes que may!) *(Pera si.)*
- DID. ¡Pobre!
- JUL. Peret, no la deixi
que vagi ab un hospital;
lo nom d' esposa li dongui;
no veu que l' estima tant!
*(Peret está lluytan un moment ab si mateix, fins
que Roseta li senyala que si.)*
- PER. Ventura, vina á mos brassos.
- ANT. Si, ditxosos mos farás.
- RAM. Yá 'n á mi tu no 'm perdonas?
- ROS. Si Ramon, ja ets perdonat.
- TIM. Després vint anys de sofri
la ditxa, Dèu, me ha tornat;
y es, que may ha abandonat
al qui va pel bon cami.

